

হৈছে দেখ, শুন, বুজ, পাৰ, চিন ইত্যাদি। ইয়াৰ প্ৰয়োগ এনে ধৰণৰ :

দেখ : ইয়াৰ পৰা নৈখন বৰ ধুনীয়া দেখি।

শুন : সেইখিনিৰ পৰা কথাবোৰ ভালকৈ শুনি।

পাৰ : মন থাকিলে সকলো কামেই কৰিব পাৰি।

বুজ : খাই চালেহে বুজি টেঙা নে মিঠা।

চিন : 'সাক্ষী ক'লে চিনি লোক কত দূৰ জ্ঞানী'।

এই বাক্যকেইটাত প্ৰয়োগ হোৱা দেখি, শুনি, পাৰি, বুজি আৰু চিনি ক্ৰিয়াপদকেইটাৰ প্ৰতিটোৱেই একোটা হৈত সমাপিকা ক্ৰিয়া। দেখাত অসমাপিকা ক্ৰিয়া যেন বোধ হ'লেও এইবোৰত লগ লগা -ই প্ৰাকৃতিটোৱে কৰ্মবাচ্যৰ অৰ্থহে প্ৰকাশ কৰিছে : যেনে—

ধুনীয়া দেখি ; অৰ্থাৎ ধুনীয়া দেখা যায়,

ভালকৈ শুনি ; অৰ্থাৎ ভালকৈ শুনা যায়,

কৰিব পাৰি ; মানে কৰিব পৰা যায়,

খাই চালেহে বুজি ; মানে খাই চালেহে বুজা যায়, আৰু

সাক্ষী ক'লে চিনি ; অৰ্থাৎ সাক্ষী ক'লে চিনা যায়।

ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰা এই কথা সহজেই প্ৰতীয়মান হয় যে অসমীয়াত কৰ্মবাচ্যৰ ৰূপ হয়। অৰ্থাৎ কৰ্মবাচ্যৰ গঠনত এটা ৰূপাত্মক সৰ্গ বা বিভক্তি লগ লাগে। ইয়াৰ অবিহনে উদাহৰণকেইটাত দেখুৱা ধৰণৰ কৰ্মবাচ্য গঠিত হ'ব নোৱাৰে। এই ফালৰ পৰা কৰ্মবাচ্য অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণগত বিষয়। অৱশ্যে কেৱল -ই বিভক্তিয়ে গঠিত কৰ্মবাচ্যৰ ৰূপতে ই সীমাবদ্ধ। এনে সীমিত প্ৰয়োগলৈ লক্ষ্য কৰি বিশিষ্ট ব্যাকৰণবিদ গোলোকচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে [১৯৯০ : ১৯৪] ইয়াক জতুৱা প্ৰয়োগ আখ্যা দিছে।

২.৫ লিঙ্গ (আংশিক)

অসমীয়া ভাষাত কেৱল প্ৰাণীবাচক শব্দৰহে লিঙ্গভেদ হয়। এই ফালৰ পৰা অসমীয়াত লিঙ্গ দুবিধ : পুংলিঙ্গ আৰু স্ত্ৰীলিঙ্গ। সাধাৰণভাৱে বিচাৰ কৰিলে অসমীয়াত ব্যাকৰণগত লিঙ্গ পাবলৈ নাই। অৰ্থাৎ অসমীয়া লিঙ্গবাচক প্ৰাকৃতिसমূহ বাক্যৰ সাঁচত অপৰিহাৰ্য নহয়। অসমীয়াত নিম্নোক্ত প্ৰক্ৰিয়াকেইটাৰে প্ৰাণীবাচক শব্দৰ মাত্ৰ লিঙ্গ ভেদ কৰা হয় :

(ক) লিঙ্গ নিৰপেক্ষ ৰূপৰ আগত মতা আৰু মাইকী ৰূপ বহুৱায় : যেনে —
মতা মানুহ— মাইকী মানুহ,

(খ) লিঙ্গ নিৰপেক্ষ ৰূপৰ পিছত নিৰ্দিষ্টতাসূচক উপশব্দ প্ৰয়োগ কৰি : যেনে—
কুকুৰটো— কুকুৰাজনী,

(গ) ভিন ভিন শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি, যেনে ল'ৰা—ছোৱালী, ককাই—নবৌ,

(ঘ) -ঈ, -অনী, -ইনী, -উনী, -নী, -উৰী, -অৰী, -এৰী, আদি স্ত্ৰীবাচক

প্রত্যয় ব্যবহার কৰি ; যেনে —

- ঙ্গ : পেহা — পেহী
- অনী : ফুকন — ফুকনী
- ইনী : বাঘ — বাঘিনী
- উনী : ধোবা — ধুবুনী
- নী : কলিতা — কলিতানী
- উৰী : বেঙা — বেঙুৰী
- অৰী : কলা — কালৰী
- এৰী : ডেকা — ডেকেৰী ইত্যাদি।

ইয়াৰ বাহিৰেও অসমীয়াত অকল পুংলিঙ্গবাচক আৰু অকল স্ত্ৰীবাচক শব্দৰো গাইপুটীয়া ব্যবহার লক্ষ্য কৰা যায়। সেয়ে হ'লেও, উল্লিখিত উদাহৰণবোৰৰ কোনোটোকে ব্যাকৰণগত বুলিব নোৱাৰি। কাৰণ সংস্কৃতৰ দৰে এই বিশেষ্য ৰূপবোৰ বাক্যত ব্যৱহাৰ হওঁতে সিবোৰৰ সৈতে সম্পৰ্কিত বিশেষণ শব্দই বিশেষ্যৰ লিঙ্গ গ্ৰহণ নকৰে। যেনে— সংস্কৃতত সুন্দৰ নৰঃ — সুন্দৰী নাৰী ; আনহাতে অসমীয়াত ধুনীয়া ল'ৰা — ধুনীয়া ছোৱালী। একেদৰে সংস্কৃতত স্ত্ৰী, পত্নী, স্ত্ৰীলিঙ্গবাচক হ'লেও একেই স্ত্ৰীবাচক কলত্ৰ আৰু দাৰ শব্দ যথাক্ৰমে ক্লীৰ আৰু পুংলিঙ্গহে। হিন্দী ভাষাত লিঙ্গৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে ক্ৰিয়াপদৰো ৰূপ সলনি হয়, যেনে — লড়কা থা, কিন্তু লড়কী থী। অসমীয়াত কিন্তু এনে নিয়ম পাবলৈ নাই, যেনে— বিমলে পঢ়ে— বিমলাই পঢ়ে। ইয়াত বিমল আৰু বিমলা যথাক্ৰমে পুংলিঙ্গবাচক আৰু স্ত্ৰীলিঙ্গবাচক হ'লেও, বাক্যৰ গাঁথনিত পঢ় ধাতুত একেই পুৰুষবাচক ক্ৰিয়াবিভক্তি -এ-ৰ সংযোগ ঘটিছে।

ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰা স্পষ্টভাৱে বুজা যায় যে অসমীয়া লিঙ্গ-পদ্ধতি ব্যাকৰণগত নহয়। কিন্তু সেয়ে হ'লেও, সীমিত সংখ্যক শব্দকেইটামানত সংস্কৃতৰ দৰে অসমীয়াতো বিশেষ্যৰ লিঙ্গৰ সৈতে সঙ্গতি ৰাখি বিশেষণৰো লিঙ্গ-পৰিৱৰ্তন হোৱা দেখা যায়, যেনে—

সুন্দৰ ল'ৰা	— সুন্দৰী ছোৱালী
অজলা ককাই	— আজলী নবৌ
ৰূপহ কোঁৱৰ/ডেকা	— ৰূপহী কুঁৱৰী /গাভৰু
মহান পুৰুষ	— মহীয়সী নাৰী
বিদ্বান লোক	— বিদুষী মহিলা ইত্যাদি।

গতিকে, অৱশেষ বিচাৰত অসমীয়া লিঙ্গক আংশিকভাৱে ব্যাকৰণগত বুলিব পাৰি। কাৰণ উল্লিখিত উদাহৰণবোৰৰ স্ত্ৰীবাচক শব্দৰ আগত বহা বিশেষণবাচক শব্দৰ প্ৰাকৃতিটোৰ বিভক্তিগত মৰ্যাদা আছে।